

Rene Magrit – mistični genij velikog slikara nadrealizma

26/04/2015

Rene Magrit je sinonim za mistiku. Njegova domišljata dela ruše granicu između stvarnosti i iluzije, podstičući maštu posmatrača. Međutim, iako danas jedan od najpoznatijih i najuticajnijih nadrealista svih vremena, Magrit je tek nakon svoje pedesete godine doživeo uspeh i priznanje svog rada.

Malo se zna o njegovim počecima. Rođen je u belgijskom gradu Lesinju 1898. Sam Magrit kao da nije davao značaju svom detinjstvu:

Ne mogu da se setim ijedne okolnosti koja bi mogla imati presudno uticati na moj karakter ili umetnost. Ne verujem u determinizam.

Međutim, njegovo detinjstvo obeleženo nestalnošću – stalne selidbe, novčane poteškoće usled očevih propalih ulaganja i pre svega dramatična smrt majke, koja se 1912. udavila u reci, sigurno su uticali na formiranje njegovog stila.

Od 12. godine je pohađao časove slikarstva, a 1914. je počeo studije na Akademiji lepih umetnosti u Briselu. Tada počinje da slika, **pod jakim uticajem impresionizma**. Godine 1922. se oženio ljubavlju iz detinjstva, Žoržet Berger, koja će mu do smrti ostati saputnica i muza.

Rene Magrit-Ljubavnici, "[M] René Magritte – Les amants (The lovers) (1928)" flickr photo by Cea. <https://flickr.com/photos/centralasian/6601890983> shared under a Creative Commons (BY) license

Kako bi se izdržavao **godinama se bavio komercijalnom umetnošću, stvarajući reklame i dizajnirajući korice knjiga**. Nakon neuspeha prve samostalne izložbe u Briselu preselio se u Pariz gde se priključio grupi nadrealista. Jedno vreme je radio i u Londonu.

Tokom vrhunca ekonomske krize, Magrit se vraća u Brisel (gde i ostaje do kraja života) i osniva agenciju za oglašavanje – **Studio Dongo**.

Tridesetih godina Magritove slike se izlažu na pojedinačnim i grupnim izložbama u Njujorku, Londonu i Parizu i tada počinje njegovo međunarodno priznanje. Početkom Drugog svetskog rata on dospeva u krizu, ne samo zbog okupacije Belgije i loše finansijske situacije nego i zbog ličnog nezadovoljstva sopstvenim slikama. Osećajući se izolovano i odbačeno, odlučuje da na svojim delima prikaže lepšu stranu života, te počinje da slika ptice od lišća.

Po završetku rata nastavljaju se njegovi problem sa novcem, te je kako bi se izdržavao **falsifikovao slike Van Goga, Pikasa i Sezana, a čak se neko vreme bavio i falsifikovanjem novčanica**. Inspirisan **Renoarovim** slikama, postaje opčinjen toplim i jarkim bojama, ali se na nagovor svog trgovca slikama vraća pređašnjim, kod publike prihvaćenijim, motivima.

Početak pedesetih konačno dobija potvrdu svog rada, a figura muškarca sa okruglim šeširom postaje njegov simbol.

I dok su mnogi **nadrealisti** šokirali javnost svojom razmetljivošću i ekscentričnošću, **Magrit je uživao u anonimnosti života srednje klase i vodio je poprilično društveno prihvatljiv život**. Želeo je da se distancira od svih društvenih stega

Prezirem svoju prošlost i prošlost drugih. Prezirem rezignaciju, strpljenje, profesionalni heroizam i sva obavezujuća osećanja.

Voleo je *subverzni humor, pege, kolena, duge kose žena, snove mladih o slobodi, mladu devojkicu koja trči na ulici.*

Kao slikar, Magrit je želeo da se **distancira od stilističkih ometanja** većine modernih slika. Nasuprot kolegama, on nije eksperimentisao sa novim tehnikama nego se fokusirao na ilustrativnu tehniku koja je jasno ukazivala na sadržaj slika. Njegov najveći uzor bio je italijanski slikar **Dorđo de Kiriko**, od koga je i preuzeo prepoznatljivo realistično i čisto slikanje predmeta.

Za Magrita, **umetnost pobuđuje misteriju bez koje ovaj svet ne bi postojao**. On stvara nelogične i paradoksalne slike, koje izazivaju nelagodu kod posmatrača igrajući se sa podsvesnim i nesvesnim. Njegove slike nose dvosmisleno značenje i kroz njih on preispituje brojne psihološke fenomene.

Koristio je kontrast kao svoje najveće oružje, vešto suprotstavljajući sliku i tekst, kao i vizuelno suprotne motive.

Pored suprotnosti, Magrita su inspirisale sličnosti pojedinih predmeta, koje on sjedinjuje u nove nestvarne celine koje prkose razlikama koje nameće um poučen iskustvom iz stvarnog sveta.

Za njegovo stvaralaštvo je karakteristična tema **preklapanja objekata i preklapanja prizora**, pri čemu je posmatrač ostavljen da sam rekonstruiše skrivene delove.

Takođe, bavio se i **slikama iluzija** koje teraju posmatrača da traži granicu između

stvarnosti i varke. Za postizanje zagonetnosti služio se i odrazima u **ogledalu**. Ponavljanje je bila važna strategija Magrita, koja je ukazivala na važnost motiva unutar individualnih slika, ali i motiv da napravi nekoliko kopija svojih najvećih dela (zbog čega se nalazio na meti kritičara).

Moguće je da je ovaj pristup pokupio iz **Frojdove psihoanalize**, gde je ponavljanje predstavljalo znak **traume**.

Rene Magrit-Lula, "The Treachery of Images (This is Not a Pipe)" flickr photo by daryl_mitchell https://flickr.com/photos/daryl_mitchell/7990926976 shared under a Creative Commons (BY-SA) license

Filozofski paradoks

Jedna od njegovih najvećih (i najpoznatijih) fascinacija bila je interakcija između reči, slike i predmeta. Koristivši se jednim običnim, svakodnevnim predmetom (npr. lulom, jednom od njegovih najpoznatijih motiva) on je pokušavao da odgonetne jedan filozofski paradoks – **konvenciju o znacima**.

Rene Magrit je pokazivao da je veza između semantičkih i ikonografskih znakova na jednoj, i predmeta na drugoj strani, zapravo zasnovana samo na nizu konvencija, a ne na prirodnim i nepobitnim činjenicama.

Svojim slikama je želeo da ukaže da ima veoma malo ili nimalo veze između samog predmeta i slike koja ga predstavlja. Takođe, **ni reči ne mogu da otkriju ono što suštinski čini jedan predmet**. Tako predmet, sam po sebi, i dalje ostaje **tajna**. Zbog toga se on ponadao da će tekst ispod slike bar malo uspeti da odgonetne misteriju.

Magrit je bio više mislilac nego slikar, ali njegov uticaj na potonje generacije umetnika je ogroman. Tome je umnogome doprineo i filozof **Mišel Fuko**, koji je shvatio njegove poruke.

Danas, skoro **50 godina nakon njegove smrti, interesovanje za Magrita ne jenjava**. Dela najpoznatijeg belgijskog umetnika XX veka pojavljuju se na mnogim plakatima, koricama knjiga i omotima muzičkih albuma i ne prestaju da intrigiraju ljubitelje umetnosti širom sveta.

Piše: Mirjana Gušić

Pojavljujemo se kad nas najmanje očekuju i potiskujemo senzacije dana.

